

ÖZEL
RÖPORTAJ

'İran rüzgarda Türkiye'yi model alıyor'

TÜREB Yönetim Kurulu Başkanı Ataseven, İran'a yaptıkları "rüzgar" ziyaretinin detaylarını Green Power'a anlattı.

Türkiye Rüzgar Enerjisi Birliği (TÜREB) Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Serdar Ataseven, İran'a yönelik uygulanan uluslararası ambargonun kaldırılmasının ardından geçtiğimiz günlerde bu ülkeye yaptıkları ziyaretin detaylarını Green Power ile paylaştı. Ataseven, İran'ın rüzgar enerjisi yatırımları yapmak istediğini ve bu konuda da kendilerine Türkiye'yi model aldıklarını aktardı.

Ataseven, Türkiye'deki rüzgar enerji santrallerinin (RES) son durumunu yönelik de değerlendirmelerde bulundu. Yenilenebilir enerji kaynaklarıyla ilgili yönetmelikler konusunda atılması gereken önemli adımların olduğunu vurgulayan Ataseven, güneş enerjisi ile rüzgarın aynı başlık altında incelenmemesi gerektiğini, her enerji kaynağı için farklı uygulamaların hayata geçirilmesi gerektiğini ifade etti.

"ŞARTLAR NE OLURSA OLSUN ÜLKEMİZİ TEMSİL ETTİK"

Rüzgar enerjisi konusunda temaslarda bulunmak üzere heyetimiz birlikte İran'a gittiniz. İran temaları her iki taraf açısından bakacak olursak nasıl geçti?

Son dönemde yaşadığımız darbe girişiminden sonra hem İran açısından hem de Türkiye açısından bizim orada bulunmamız çok büyük anlam ifade etti. Çünkü bu olayın yaşanmasının hemen ardından delegasyon olarak bizim oraya katılmayacağımızı yönelik bir beklenti oluşmuştu. Bir de yaşananlara orada çok farklı gözle bakılıyor. Olayın gerçekleştiğini anlatabilmek adına, yatırım süreçlerinin sürdürülebilir olduğunu anlatmak adına, Türk halkının demokrasiye sahip çıktığını anlatabilmek adına bizim orada bulunmamız gerekiyordu. Şartlar ne olursa olsun orada bulunduğümüzü temsil ettik.

"TÜRKİYE'DEKİ UYGULAMALARI İRAN'A ANLATTIK"

İranlılarla yaptığınız ikili temaları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çok verimli bir toplantı oldu. Önemli temaslarda bulduk. TÜREB olarak kongrenin ilk gününde konuşmacıydık. Ülkemizdeki yatırım fırsatlarını anlattık. İran'daki rüzgar potansiyelini değerlendirdik. Türkiye ile İran arasında rüzgar konusunda ne tür işbirlikleri olabilir bunları değerlendirdik. Bizim dışımızda Danimarka Rüzgar Enerjisi Birliği'nin CEO'su konuşmacı olarak orada yer aldı. Avrupa Rüzgar Enerjisi Birliği'nin CEO'su da oradaydı. Bizim açımızdan ziyaretin avantajlı tarafı, İran Rüzgar Enerjisi Birliği ile yapılan toplantılar oldu. İran yenilenebilir enerji derneği ile de toplantı yaptık. Enerji Bakan Yardımcısıyla görüşme gerçekleştirdik. Bir de bizdeki Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü'ne karşılık, onlarda İran Yenilenebilir Enerji Ajansı (SUMA) diye bir

kuruluş var. Onlarla da önemli görüşmeler yaptık. Türkiye'deki uygulamaları, regülasyonları, tarifeleri anlattık. İran'da geçtiğimiz yıl düzenlemesi tamamlanan regülasyon konusunda bilgi aldık.

"TÜRKİYE'Yİ ROL MODEL ALIYORLAR"

İlerleyen günlerde Türkiye ile İran arasında, rüzgar enerjisi ekseninde nasıl bir ilişki gözlenecek?

İran rüzgar enerjisi konusunda önemli bir gelişme kaydetmek istiyor. Bu noktada da Türkiye'yi kendilerine rol model olarak alıyorlar. Ziyaretimizde, özel sektör temsilcileriyle de ikili görüşmelerimiz oldu. Bu anlamda "Türkiye nasıl bir rol oynayabilir" sorusundan yola çıkarak çalışmalarımızı yapıyoruz. 2005'teki yenilenebilir enerji kanunundan sonra Türkiye'deki rüzgar sektörü önemli ölçüde geliştiği için minimum 10 yıllık bir tecrübemizin olduğunu söyleyebiliriz. Rüzgar endüstrisi konusunda ciddi bir tecrübe

kazandık. Bu tecrübeleri İran'a aktarmak için iş birliği yapılması konusunda masaya yatırdık. Bugün Türkiye'de kanat ve kule üretimi yapıyor. Jeneratörlerle ilgili üretim de yolda. Birçok türbin üreticisi bu konuda fizibilitelemlerini tamamladı. Bizim amacımız da Türkiye olarak sadece rüzgar yatırımlarını geliştirmek değil, rüzgar endüstrisini de geliştirmek. İran Türkiye için de iyi bir pazar olacak. Montaj, bakım onarım, devreye alma lojistik gibi hizmetlerde Türk firmalarının İran'da aktif rol oynayacağını kendilerine ifade ettik.

"İRAN BİZİM İÇİN HEM FIRSAT HEM DE RAKİP"

Rüzgar enerjisi alanında İran tarafıyla her konuda görüş alışverişinde bulundunuz... Size göre Türkiye ile İran arasındaki farklılıklar neler?

Regülasyon açısından yatırımcı gözüyle baktığımız zaman İran, Türkiye'den avantajlı. Bir kere 20 yıllık alım garantisi var. Dolar cent'e

% 20-25 CİVARINDA GELİR KAYBI YAŞANDI

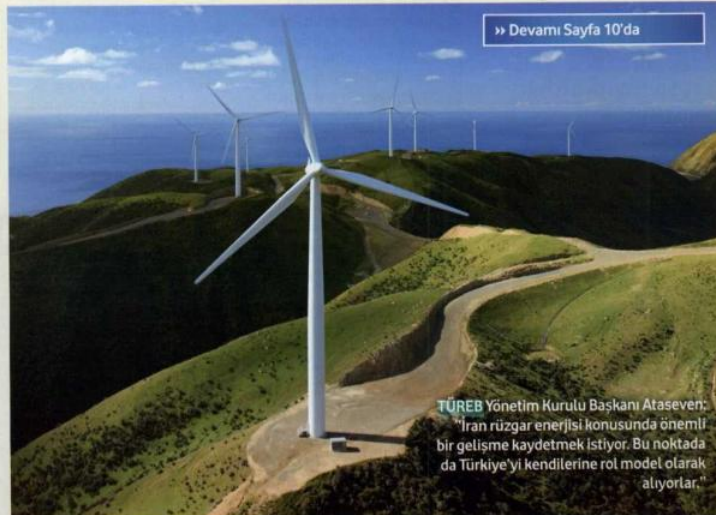
Yapılan değişikliklerin ardından RES üretimlerinde gelirler ne kadar düştü?

Birkaç aylık bir süreçte yüzde verebilmek mümkün değil ama ilk etapta yönetim konusundaki aksaklıklardan dolayı yüzde 20-25 civarında gelir kaybının olduğunu görüyoruz. Bu oran bazı rüzgar santrallerinde ciddi bir gelir kaybı demek. Bu durum dengesizlik cezalarından kaynaklanıyor. Rüzgarda bazı önerilerimiz oldu. Bir rapor hazırlıyoruz. Bu rapor tamamlandıktan sonra ilgili kurum ve kuruluşlarla paylaşacağız. Daha sonra aynı kurumlara ziyaretlerimiz olacak. Sektörün beklentilerini ilgili kuruluşlara anlatacağız.

SANTRALİN YAŞINA GÖRE SAPMA ARALIKLARINDA DEĞİŞİM GERÇEKLEŞEBİLİR

Fikir olarak bakıldığında, sürdürülebilir bir piyasa olması açısından YERDEM'de gün öncesi piyasaya girilmesi gerekiyordu. Ona kimsenin bir itirazı yok. Ancak rüzgar özelinde, teknoloji anlamında ya da rüzgar kaynağından kaynaklanan bazı dinamiklere bakıldığında rüzgar aynı değerlendirme gerektirmediğini düşünüyoruz. Çünkü bir rüzgar santralının kurulduktan sonra, bölgesindeki rüzgar rejimine stabil bir cevap verebilmesi en az 3 yıllık bir süreç gerektiriyor.

3 yıldan sonra rüzgar karakteristiğine santralın verdiği tepkiyi ancak ölçüyorsunuz. Yıllara göre sapma yüzdesi azalan bir çözüm önerimiz var. Santral devreye girdikten sonra ilk yıl için yüzde 8-10 seviyelerinde, ikinci yıl 6-8 mertebelerinde, üçüncü yıl ve sonrasında ise yüzde 4-6 bandında olmasını biz öneriyoruz. Yani rüzgar santralının yaşına göre sapma aralıklarında değişimin gerçekleşmesini öneriyoruz. Bu sapma aralığında rüzgar yatırımcıları kendilerini pozisyonlandırabilirler. Ancak şu anki düzenleme için en az 1 yıl hazırlık sürecinin olması gerekiyordu.

» Devamı Sayfa 10'da

TÜREB Yönetim Kurulu Başkanı Ataseven: "İran rüzgar enerjisi konusunda önemli bir gelişme kaydetmek istiyor. Bu noktada da Türkiye'yi kendilerine rol model olarak alıyorlar."

» Sayfa 3'ün devamı

vurduğumuzda 11-14 dolar cent arasında değişen tarifeleri var. Ancak Türkiye'ye göre rüzgar rejimi bir miktar daha az. İran'daki temel sıkıntı, bu yatırımların finanse edilebilir yatırımlar olmaması. Finans kuruluşları ve bankalar bu tür yatırımları finanse edemiyorlar. Bunun çok uzun sürmeyeceğini düşünüyorum. Birkaç yıl içinde hızla çözüleceğini düşünüyorum. İran bizim için fırsat olduğu kadar aynı zamanda bir rakip. Türkiye Avrupalı yatırımcılar için önemli bir marketti şimdi bir de İran marketi oluşmaya başlayacak. Rakipsiz olarak gördüğümüz marketimiz, orta vadede İran gibi bir rakip kazanacak.

"DOĞAL GAZDAN ELEKTRİK ÜRETENLER İRAN'A GİDEBİLİR"

Türkiye açısından bakıldığında İran'ın uluslararası ticaretteki rolü Türkiye'yi nasıl etkiler?

Türkiye, Avrupa'nın enterkonekte sistemine bağlı. Bizim de İran'la bir bağlantımız var. İran'ın kapasitesi çok yüksek değil şu anda. Bizim Avrupa ile olan bağlantılarımızın kapasiteleri arttırıldığında, Türkiye iki coğrafya arasında önemli bir aracı olabilir. Doğalgazdan elektrik üreten yatırımcılar Türkiye'de çok fazla kazanamamaya başladı. Şimdi bu yatırımcıların İran'da elektrik üretilip satma projeksiyonları var. Doğalgazı doğrudan ihrac etmek yerine, elektrikle çevirip satmak daha feasible

TÜREB Yönetim Kurulu Başkanı Ataseven rüzgar sektörüne ilişkin önemli değerlendirmelerde bulundu.

görüyorsunuz. Türkiye burada aktif bir rol oynayabilir. Rüzgar konusunda da bizim oraya bir ihracatımız gerçekleşebilir

"AVRUPALI'NIN İRANLI İLE BAŞEDEBİLECEĞİNİ DÜŞÜNÜYORUM"

İran'ın uluslararası ticaretinin gündem güne artacağını düşünüyorsanız, Türkiye'nin buradaki konumu ne olabilir?

Türkiye'nin yabancı yatırımcılarla uzun yıllardır devam eden ortaklıkları var. Kültürel anlamda yakınlık ve uzlaşma sağlanmış. Türkiye ile İran ilişkisine baktığımızda da hem kültürel hem ticari anlamda ilişkiler hep devam etmiş. Bir Avrupalının ticari anlamda bir İranlı'nın aklıyla başedebileceğini düşünmüyorum. Ama bir

Türk arada olursa en azından denge olur diye düşünüyorum. Türk girişimcileri bu süreçleri yönetebilir. Avrupalılarla bir anlaşma yaptığınızda, sözleşmeye imza atmak yıllarınızı alıyor. Ama imza attıktan sonra daha az sorun yaşıyorsunuz. İran gibi bir ülkede imzayı belki çok daha kolay atarsınız ancak daha sonra o sözleşmeyi yönetmek kadar tehditleri de olan bir ülke Türkiye için.

"YEGM İLE BİR ARAYA GELDİK"

Yenilenebilir Enerji Kaynaklarını Destekleme Mekanizması (YEKDEM) konusunda YEGM ile

İRAN'IN POTANSİYELİ TÜRKİYE'YE BENZİYOR

İran'ın rüzgar potansiyeli nasıl?

İran'ın rüzgar potansiyeli oldukça iyi. Türkiye ile benzerlik gösteren noktaları var ama Türkiye kadar yüksek olduğunu söyleyemem. Onların öngörüsü 40 bin MW civarında enerji üretmek. Bunu kısa süreli bir hedef olarak görüyorlar. Ama piyasanın oluşması zaman alacaktır. Burada bakir bir Pazar var. Avantajlar kadar riskler de var. Ona göre gerekli önlemler alınrsa iyi bir market diye düşünüyorum.

görüşme trafiğinin olduğunu biliyoruz. Görüşmelerinizin içeriğinden bahsedebilir misiniz?

YEKDEM ile ilgili Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü'nde (YEGM) bir toplantı gerçekleştirdik. TÜREB'in yönetim kurulunda YEKDEM Mevzuatıyla ilgili bir komisyon oluşturuldu. Bu komisyon aracılığıyla bu toplantımızı yaptık. Sektör görüşlerini aldık. Sektör toplantımızın da ana gündem maddesi de YEKDEM'di ancak bu mekanizmada yapılan değişiklikler yeni olduğu için toplantıyı yaptığımız dönemde henüz etkilerini görememiştik.

"YEKA YÖNETMELİĞİ GES'LER DÜŞÜNÜLEREK TASARLANMIŞ"

Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları (YEKA) toplantılarında YEGM ile hangi değerlendirmeler yapıldı anlatabilir misiniz?

YEKA toplantısında bulunmadım. Bir yönetim kurulu üyesi arkadaşımız

TÜREB'i temsil etti. YEKA ve açıklanan taslak yönetmeliğinde temel bir sıkıntı var. Temel sıkıntı şu: YEKA taslak yönetmeliği güneş ağırlıklı düşünlere tasarlanmıştır. Yenilenebilir enerjinin diğer kollarına çok hitap etmediğini düşünüyorum. Teknoloji açısından da enerji kaynağı açısından da YEKA yönetmeliğinin güneş için ayrı, rüzgar için ayrı, hidroelektrik ya da jeotermal için ayrı değerlendirilmesi lazım. Çünkü bunların her biri ayrı teknoloji. Rüzgar ile güneşin yönetmelikte birbirinden ayrılması lazım. Mevcut YEKA yönetmeliği üreticilerle yatırımcıyı zorunlu evlilik yapmaya itiyor. Bizim temel politikamız, 2009'da yayınlanan enerji strateji belgesine göre enerji yatırımlarını tabana yaymaktır. YEKA'lardan sonra temel politikamızdan biraz sapmış oluyoruz. Bunlar YEKA'nın dezavantajları. Doğru kurgu olursa düzenlemelerin Türkiye'deki yerli endüstri sürecini hızlandıracağını düşünüyorum.